

Læreplanmystikk

Svein-Erik Andreassen

Fra Tjeldøya, nord i Nordland

Støren november 2019

ILP, UiT Norges arktiske universitet

Er det noen som noensinne har dybdelært om noe som de ikke er

- interessert i (brenner for)

og heller ikke

- opplever nytte med

S-E: Fortell meg om noe dere har lært på praksisskolen.

Studentene: (Forteller om noe de har gjort).

S-E: Jeg spurte ikke om hva dere har gjort, jeg spurte om hva dere har lært.

Studentene: (Forteller om noe de tror/mener at elevene har lært)

S-E: Jeg spurte ikke om hva elevene har lært, jeg spurte om hva dere har lært.

Studentene: Å, nu skjønner vi. Ja skal vi se. Nei, kommer ikke på noe.

En del studenter som utforsker læringsbegrepet sier etter praksisperioder at elever ikke vet hva ordet læring betyr – at det ser ut som at en del elever tror at læring er synonymt med gjøring.

Blikk som lærer og ikke lærer

Det døde blikk

Jeg er overbevist om at jeg skjønner, men jeg vet ikke at jeg ikke skjønner.

Det ukyndige blikk

Jeg har en mistanke om at jeg ikke skjønner, men jeg vet ikke hva det er jeg ikke skjønner.

Det kyndige blikk

Jeg skjønner.

Teoretiske begreper som analyseredskap

Basil Bernstein (2001)

- åpen innramming (gir eleven stor innflytelse)
- lukket innramming (gir læreren stor innflytelse, og eleven liten innflytelse)

Norsk skihistorie fra 1890-tallet

Svensk skihistorie fra 1980-tallet

Fridtjof Nansen og Hjalmar Johansen

N-39

på ski mot Nordpolen, 86*14*nord

Dette hundreår, men ikke dette århundre

Lukket
innhold

Lg – Ng – G – M – S

Gunde Svan med staven og

Tomas Wassberg med "teipen"

Åpent
innhold

M74

M85

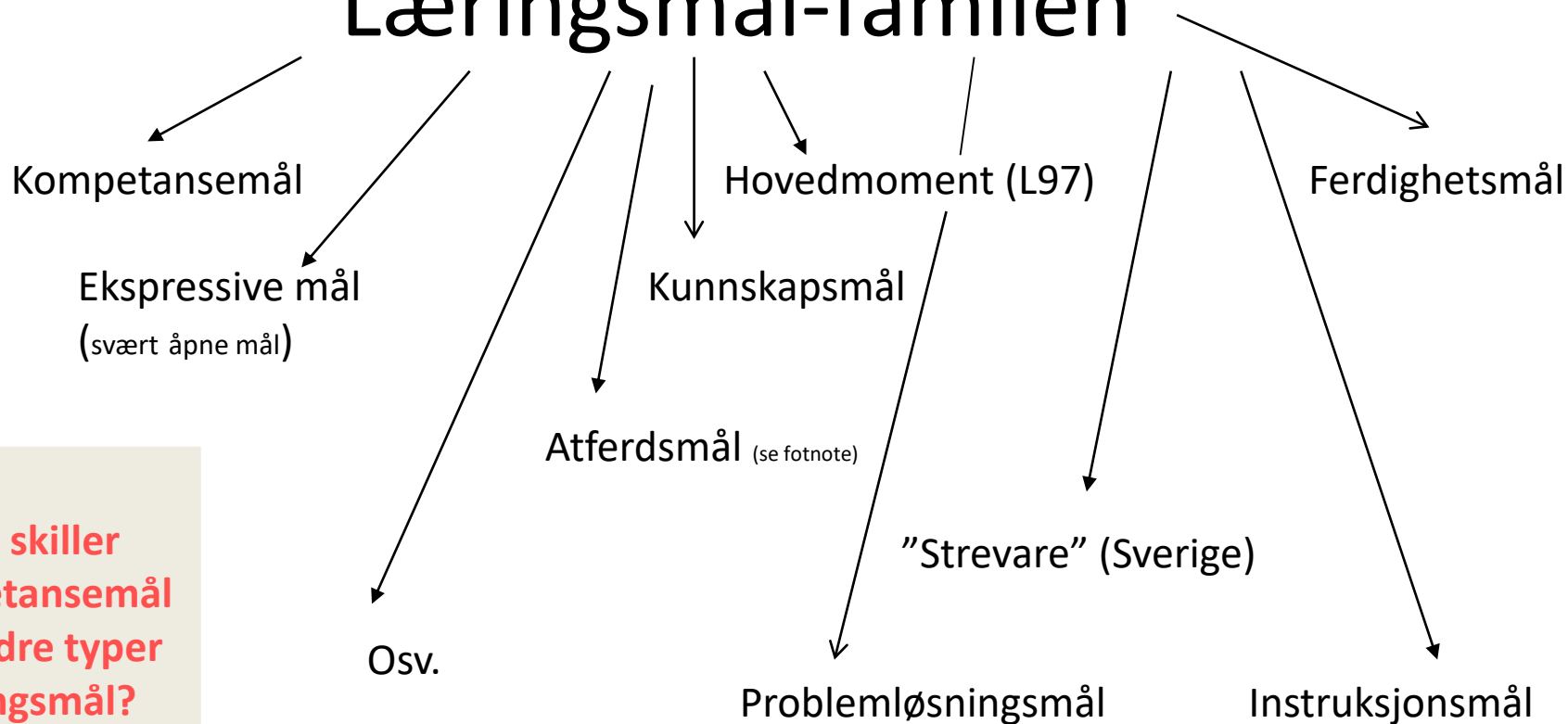
Langrennspolitisk konflikt i FIS – internasjonal konflikt?

Hva er et kompetansemål?

Hva skiller kompetansemål fra andre typer læringsmål?

Det finnes mange typer læringsmål. Dette kan sorteres på ulike måter. Modellen under må anses som en svært forenklet modell, med hensikt å illustrere at læringsmål kan ha mange "ansikter"

Læringsmål-familien

Hva skiller kompetansemål fra andre typer læringsmål?

Måling og vurdering

Er det mulig å måle stilkarakteren på et skihopp?

Få eller ingen kompetansemål i LK20 kan måles.

Det nærmest målbare er fra kroppsøving etter 4. trinn:

- vere svømmedyktig ved å falle uti på djupt vatn, svømme 100 meter på magen, og undervegs dykke ned og hente ein gjenstand med hendene, stoppe og kvile i 3 minutt (imens flyte på magen, orientere seg, rulle over, flyte på rygg); så svømme 100 meter på rygg og ta seg opp på land

Vi kan konkludere med at **kompetansemålene** i LK20 ikke er målbare, men vurderbare – som stil i skihoppkonkurranser.

Instruksjonsmål derimot, som er en annen type læringsmål, er målbare.

Rekruttskolen: Å demontere et maskingevær på under 30 sekunder for å få karakter 6, under 60 sekunder for karakter 3. Over 60 sekunder = karakter 0.

Instruksjonsmål:

Slike mål baseres på måling, ikke vurdering. To sensorer/lærere vil gi samme bedømming/karakter fordi prestasjonen «lander» i en karakter.

Et eksempel på instruksjonsmål:

- **nevne skriftlig ti europeiske hovedsteder i løpet av fem minutter**

Kriterier:

- alle hovedsteder må være korrekt skrevet
- levering senere enn fem minutter gir karakter 0 (eller 1)
- 10 hovedsteder er karakter 6
- 8-9 hovedsteder er karakter 5, osv.

Et annet eksempel på instruksjonsmål: Eleven skal kunne

- **løse korrekt minst syv enkle lineære ligninger i løpet av tretti minutter**

Læringsmåltype	Evaluering	Verktøy	Sensur
Kompetansemål	Vurdering	Kjennetegn	Subjektivt
Instruksjonsmål	Måling	Kriterier	Objektivt

ferdighet + kunnskap = kompetanse

Dette forutsetter et komplementært forhold mellom ferdighet og kompetanse.
Hva betyr det?

(Bloom, 1956, s. 38)

Innhold og kunnskap synonymt?

ferdighet + kunnskap = kompetanse

Dette forutsetter et komplementært forhold mellom ferdighet og kompetanse. Hva betyr det?

Dersom en i oppkjøring til førerkort viser

- gode resultater på **teoriprøven** (hovedsakelig kunnskap)
- god beherskelse på **glattkjøringsbanen** (hovedsakelig ferdighet)

– betyr det at vedkommende har god kompetanse som sjåfør?

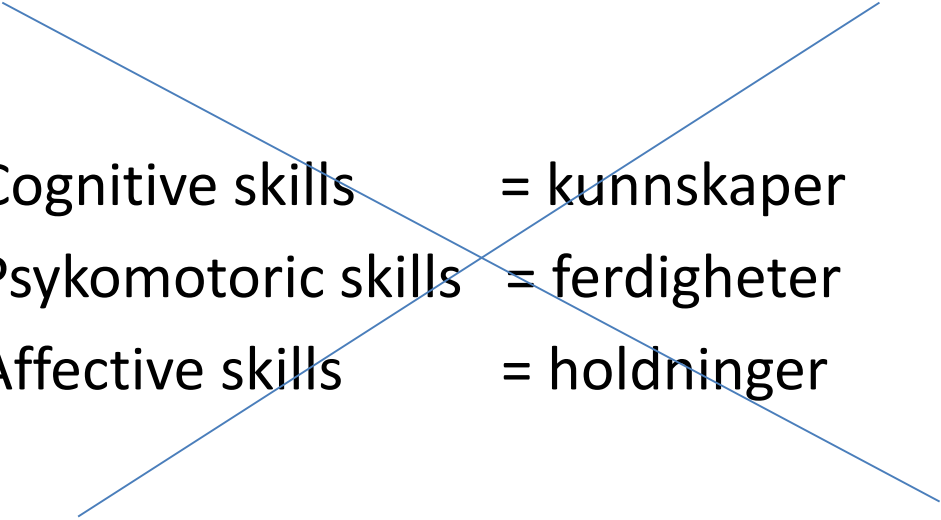
Tre typer ferdighet (Bloom 1956; Kratwohl 2002):

- kognitive ferdigheter
f.eks. gjengi, beskrive, tolke, analysere, drøfte, vurdere
- psykomotoriske ferdigheter
f.eks. lukte, smake, strikke, sykle
- affektive ferdigheter
f.eks. vise respekt for, vise omsorg for, ta ansvar for

Ferdigheten behøves knyttes til kunnskap for å sammen utgjøre kompetanse.

Cognitive skills	= kognitive ferdigheter,
Psykomotoric skills	= psykomotoriske ferdigheter
Affective skills	= affektive ferdigheter

Cognitive skills	= kognitive ferdigheter,
Psykomotoric skills	= psykomotoriske ferdigheter
Affective skills	= affektive ferdigheter

Cognitive skills	= kunnskaper
Psykomotoric skills	= ferdigheter
Affective skills	= holdninger

Jeg tenker:

Lærere underviser i og vurderer ofte *kunnskap*,
Ikke *kompetanse*

Et paradoks når læreplanen har kompetansemål, ikke kunnskapsmål

Hva tenker du?

Ved gjennomlesning av alle kompetansemålene i LK20 får en inntrykk av at de aller fleste dreier seg om kognitive ferdigheter (gjengi, beskrive, analysere, drøfte etc.).

KRLE etter 4. trinn:

- utforske og beskrive hvordan kristendom og andre religioner og livssyn kommer til uttrykk lokalt og regionalt
-

Samfunnsfag etter 10. trinn:

- gjere greie for årsaker til og konsekvensar av sentrale historiske og notidige konflikter og reflektere over fordelar og ulemper ved ulike løysingar
-

Matematikk etter 3. trinn:

- beskrive likskap og ulikskap i samanlikning av storleikar, mengder, uttrykk og tal og bruke likskaps- og ulikskapsteikn
-

Norsk etter 10. trinn:

- utforske og reflektere over hvordan tekster framstiller unges livssituasjon

Noen dreier seg om psykomotoriske ferdigheter – som fra

Norsk etter 7. trinn:

- *skrive* *tekster* med funksjonell håndskrift og med flyt på tastatur

Kunst- og håndverk etter 7. trinn

- *bygge og eksperimentere* med stabile konstruksjoner

Musikk etter 4. trinn:

- *syng* og *spille* på instrumenter alene og sammen med andre ved bruk av *gehør* og *enkel notasjon*

Kroppsøving etter 4. trinn

- *øve* på *trygg* og *sporlaus* ferdsel i naturen

Kroppsøving etter 2. trinn

- *øve* på å *avlevere*, *ta imot* og *leike* med ulike reiskapar og balltyper

Kombinasjoner av kognitive og psykomotoriske ferdigheter?

Kompetansemål mat og helse etter 7. trinn: Eleven skal kunne

- lage måltid frå ulike kulturar og fortelje om og utforske korleis sosialt fellesskap og samhandling kan vere med på å styrkje god helse

Kombinasjoner av kognitive og psykomotoriske ferdigheter?

Kompetansemål mat og helse etter 7. trinn: Eleven skal kunne

- **lage** (psykomotorisk) måltid frå ulike kulturar og **fortelje om** (kognitivt) **og utforske** (kognitivt) **korleis sosialt fellesskap og samhandling kan vere med på å styrkje god helse**
- **lage** (psykomotorisk) måltid frå ulike kulturar
- **fortelje om** (kognitivt) **korleis sosialt fellesskap og samhandling kan vere med på å styrkje god helse**
- **utforske** (kognitivt) **korleis sosialt fellesskap og samhandling kan vere med på å styrkje god helse**

En skal lete enda mer nøye for å finne kompetansemål som dreier seg om affektive ferdigheter – fra faget KRLE etter 4. trinn:

- *sette seg inn i og formidle egne og andres tanker, følelser og erfaringer*
-

Fra faget kroppsøving etter 4. trinn:

- *forstå kroppsleg ulikskap mellom seg sjølv og andre, og inkludere kvarandre i ulike bevegelsesaktiviteter*
-

Fra faget kroppsøving etter 10. trinn:

- *anerkjenne ulikskap mellom seg sjølv og andre i bevegelsesaktivitet og inkludere alle, uavhengig av føresetnader*

Affektive ferdigheter – fra faget KRLE etter 4. trinn:

- *samarbeide med andre i filosofisk samtale*

Det står ikke:

- *beskrive trekk ved filosofisk samtaler*

I definisjonen av ferdigheter skilles det i meld. St. 28 mellom fire typer ferdigheter, nemlig

- Kognitive ferdigheter
- Praktiske ferdigheter
- Kreative ferdigheter
- Kommunikative ferdigheter (Kunnskapsdepartementet, 2016, s. 28).

Hva skal disse kategoriene brukes til? Hva skal de bidra til å sortere? Hva skal de bidra til å forstå? Forvirrer de mer enn de forklarer?

Grunnleggende ferdigheter?

Hva er det?

De grunnleggende ferdighetene ”innbakt” i kompetansemålenes ferdighetsdimensjon

Å kunne lese er integrert i faget matematikk er fra kompetansemål etter 10. trinn:

- *tolke og kritisk vurdere statistiske framstillinger frå media og lokalsamfunnet*

De grunnleggende ferdighetene ”innbakt” i kompetansemålenes ferdighetsdimensjon

Å kunne lese er integrert i faget matematikk er fra kompetansemål etter 10. trinn:

- *tolke og kritisk vurdere statistiske framstillinger frå media og lokalsamfunnet*

Å kunne regne er integrert i faget kunst og håndverk, er fra et kompetansemål etter 4. trinn:

- *tegne form og dybde ved bruk av virkemidler som overlapping og forminskning*

Kompetansemål – med ferdigheter, men uten ‘grunnleggende ferdigheter’

Kunst- og håndverk etter 7. trinn

- *bygge og eksperimentere med stabile konstruksjoner*

Kroppsøving etter 4. trinn

- *øve på trygg og sporlaus ferdsel i naturen*

Eksempel på didaktiske irrasjonalitet

Del av et kompetansemål etter 10. trinn i naturfag:

- *beskrive drivhuseffekten*

Case: en lesesvak elev som er god til å gjenfortelle etter lytting og filmvisning.

Hvilken arbeidsmåte fører fram til målet?

Jo, se på film og forklare etterpå – og lytte og forklare etterpå

Eksempel på didaktiske irrasjonalitet

Del av et kompetansemål etter 10. trinn i naturfag:

- *beskrive drivhuseffekten*

Case: en lesesvak elev som er god til å gjenfortelle etter lytting og filmvisning.

Hvilken arbeidsmåte fører fram til målet?

Jo, se på film og forklare etterpå – og lytte og forklare etterpå

*Så sier læreren: Jo, men eleven behøver å bli flinkere å lese –
derfor setter jeg han til å lese*

Aktivitet:

Se film om eller lytte
til beskrivelse av
drivhuseffekten

Didaktisk rasjonalt for
denne eleven

Eleven tror dette er målet:

kunne
beskrive drivhuseffekten

Didaktisk irrasjonalt for
denne eleven

Aktivitet:

Lese om
drivhuseffekten

Didaktisk rasjonalt for
denne eleven

**Læreren mener
dette er målet:**

kunne
lese
**... men har ikke
kommunisert det**

- Nivådifferensiering
- Mengdedifferensiering
- Tempodifferensiering
- Arbeidsmåte-differensiering (i dette eksemplet)

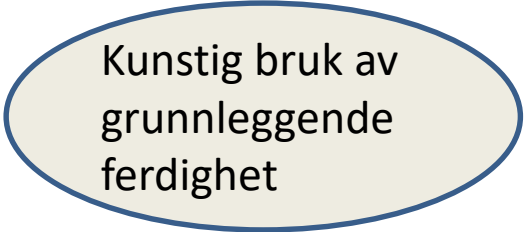
Eksempel på didaktiske irrasjonalitet

Del av et kompetansemål etter 10. trinn i naturfag:

- *beskrive drivhuseffekten*

Den "omskrevede" læreplan

- skal kunne lese deg fram til beskrivelse av drivhuseffekten

Kunstig bruk av
grunnleggende
ferdighet

Eksempel på didaktiske irrasjonalitet

Del av et kompetansemål etter 10. trinn i naturfag:

- *beskrive drivhuseffekten*

Arbeidsmåte: gruppearbeid

Den "omskrevde" læreplan

- skal kunne lese deg fram til beskrivelse av drivhuseffekten
- skal kunne samarbeide i gruppearbeid
- skal kunne samarbeide med folk som man samarbeider dårlig med

Kunstig bruk av
tverrfaglig tema
demokrati og
medborgerskap

Generell del, det samarbeidende menneske. Elevmedvirkning i Læringsplakaten. Er samarbeid gruppearbeid?

Utforske muligheter
for individuell tilpasning
i nasjonal læreplan

Didaktisk mulig?

Utforske muligheter
for individuell tilpasning
i lokal lærertetthet,
skolebyggets arkitektur etc.

Praktisk mulig?

Utforske muligheter
for individuell tilpasning
i nasjonal læreplan

1

~~Utforske muligheter
for individuell tilpasning
i lokal lærertetthet,
skolebyggets arkitektur etc.~~

2

(Vi diskuterer dette senere,
for å gi rom for 1)

To målformuleringer fra L97 og LK06

Samfunnsfag 9. trinn fra L97. I opplæringa skal elevene

- arbeide med krefter, konflikter og valg som førte til de to verdenskrigene, og sammenhenger mellom dem

Samfunnsfag etter 10. trinn fra LK06. Eleven skal kunne

- drøfte årsaker til og virkninger av sentrale internasjonale konflikter på 1900- og 2000-tallet

To målformuleringer fra L97 og K06 med "motsatte fortegn" i faget samfunnsfag

Målbetegnelse	Ferdighet	Innramming	Kunnskap	Innramming
L97 – Hovedmoment fra 9. trinn – i opplæringa skal elevene	arbeide med	åpen	krefter, konflikter og valg som førte til de to verdenskrigene, og sammenhenger mellom dem	lukket
LK06 – Kompetansemål etter 10. trinn – eleven skal kunne	drøfte	lukket	årsaker til og virkninger av sentrale internasjonale konflikter på 1900- og 2000-tallet	åpen

To målformuleringer fra L97 og K06 med "motsatte fortegn" i faget samfunnsfag

Målbetegnelse	Ferdighet	Innramming	Åpen del i kunnskap	Lukket del i kunnskap
L97 – Hovedmoment fra 9. trinn – i opplæringa skal elevene	arbeide med	åpen	krefter, konflikter og valg som førte til	de to verdenskrigene, og sammenhenger mellom dem
LK06 – Kompetansemål etter 10. trinn – eleven skal kunne	drøfte	lukket	årsaker til og virkninger av sentrale internasjonale konflikter på 1900- og 2000- tallet	(internasjonale konflikter som f. eks?)

Politikk; Ap vs. H

Utdanningsministeren under R94 (vgs.) og L97, Gudmund Hernes (Ap), forklarte sin politikk bl.a. ut fra samfunnets mobilitet – elever som flyttet måtte kunne forvente samme innhold i sin nye skole som i sin gamle. I forkant av LK06 uttrykte han bekymring for nedtoning av definert innhold. Han mente dette ville svekke “det nasjonale fellesskapet” og skolens rolle som identitetsbygger og tradisjonsbærer (Hernes 2005).

Kunnskapsminister under LK06, Kristin Clement (H), begrunnet på sin side overgangen til et åpent innhold ved at det er lærerne som kjenner sine elever og skolens lokalsamfunn best. Derfor skal ikke det nasjonale nivå detaljstyre innholdet – lærerne skal få mer tillit til å velge innhold (Utdanningsdirektoratet 2004, s. 25; Kunnskapsdepartementet 2008, s. 69).

Blir likevel lokale læreplaner som Hernes ønsker det – som L97-planer?

Kan det resultere i at læreren anvender sin tildelte tillit i disfavør for sin elev?

LK-06:

- presentere en historisk hendelse med utgangspunkt i ulike ideologier

- drøfte årsaker til og virkninger av sentrale internasjonale konflikter på 1900- og 2000-tallet

HVA DERE SKAL LÆRE:

a) Skal kunne forklare begrepene: nazisme, fascisme, holocaust, Den brente jords taktikk, partisanene, propaganda

b) Skal kunne noe om årsakene til 2.verdenskrig.

c) Skal kunne beskrive krigens utvikling og konsekvensene av denne.

d) Skal ha kunnskap om jødeforfølgelsene og livet i konsentrasjonsleirene.

e) Skal kjenne til Norges rolle i krigen og si noe om hverdagslivet i Norge under okkupasjonen.

f) Skal vite hva nordmenn gjorde for å bekjempe tyskerne – motstandskampen.

g) Skal kjenne til brenninga av Finnmark og senkinga av Tirpitz

h) Skal ha kjennskap til forholdene rundt Krøkebørsletta Fangeleir og hvorfor vi markerer 8. mai på Tromstun

SAMFUNNSFAG: 2.verdenskrig (lokal læreplan – uke 7-13, 2008, 9. trinn)

LK-06:

- *presentere en historisk hendelse med utgangspunkt i ulike ideologier*
- *drøfte årsaker til og virkninger av sentrale internasjonale konflikter på 1900- og 2000-tallet*

HVA DERE SKAL LÆRE:

- a) Skal kunne forklare begrepene: nazisme, fascisme, holocaust, Den brente jords taktikk, partisanene, propaganda
- b) Skal kunne noe om årsakene til 2.verdenskrig
- c) Skal kunne beskrive krigens utvikling og konsekvensene av denne
- d) Skal ha kunnskap om jødeforfølgelsene og livet i konsentrasjonsleirene
- e) Skal kjenne til Norges rolle i krigen og si noe om hverdagslivet i Norge under okkupasjonen
- f) Skal vite hva nordmenn gjorde for å bekjempe tyskerne – motstandskampen
- g) Skal kjenne til brenninga av Finnmark og senkinga av Tirpitz
- h) Skal ha kjennskap til forholdene rundt Krøkebørsletta Fangeleir og hvorfor vi markerer 8. mai på Tromstun

LK-06:

- presentere en historisk hendelse med utgangspunkt i ulike ideologier

- drøfte årsaker til og virkninger av sentrale internasjonale konflikter på 1900- og 2000-tallet

HVA DERE SKAL LÆRE:

a) Skal kunne forklare begrepene: nazisme, fascisme, holocaust, Den brente jords taktikk, partisanene, propaganda

b) Skal kunne noe om årsakene til 2.verdenskrig.

c) Skal kunne beskrive krigens utvikling og konsekvensene av denne.

d) Skal ha kunnskap om jødeforfølgelsene og livet i konsentrasjonsleirene.

e) Skal kjenne til Norges rolle i krigen og si noe om hverdagslivet i Norge under okkupasjonen.

f) Skal vite hva nordmenn gjorde for å bekjempe tyskerne – motstandskampen.

g) Skal kjenne til brenninga av Finnmark og senkinga av Tirpitz

h) Skal ha kjennskap til forholdene rundt Krøkebørsletta Fangeleir og hvorfor vi markerer 8. mai på Tromstun

Det døde blikk – jeg
er sikker på at jeg
forstår

SAMFUNNSFAG: 2.verdenskrig (lokal læreplan – uke 7-13, 2008, 9. trinn)

LK-06:

- *presentere en historisk hendelse med utgangspunkt i ulike ideologier*
- *drøfte årsaker til og virkninger av sentrale internasjonale konflikter på 1900- og 2000-tallet*

HVA DERE SKAL LÆRE:

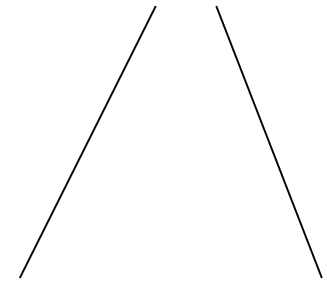
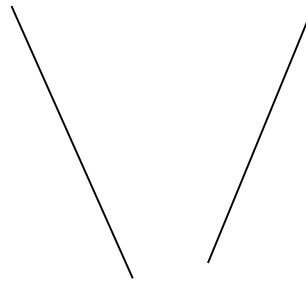
- a) Skal kunne forklare begrepene: nazisme, fascisme, holocaust, Den brente jords taktikk, partisanene, propaganda
- b) Skal kunne noe om årsakene til 2.verdenskrig
- c) Skal kunne beskrive krigens utvikling og konsekvensene av denne
- d) Skal ha kunnskap om jødeforfølgelsene og livet i konsentrasjonsleirene
- e) Skal kjenne til Norges rolle i krigen og si noe om hverdagslivet i Norge under okkupasjonen
- f) Skal vite hva nordmenn gjorde for å bekjempe tyskerne – motstandskampen
- g) Skal kjenne til brenninga av Finnmark og senkinga av Tirpitz
- h) Skal ha kjennskap til forholdene rundt Krøkebørsletta Fangeleir og hvorfor vi markerer 8. mai på Tromstun

Det ukyndige blikk – jeg får mistanke til at jeg har misforstått, men skjønner ikke hva

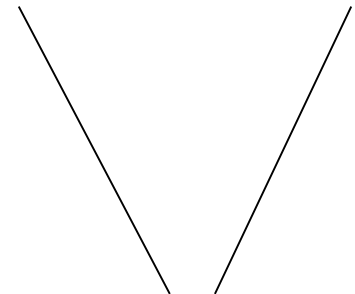
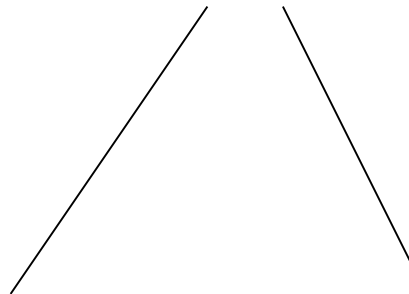
Ferdighet

Kunnskap

Nasjonal L97

Nasjonal LK06

Lokal Tromstun

Nasjonalt kompetansemål i samfunnsfag etter 10. trinn	Delmål som lukker kunnskapsdimensjonen
- drøfte årsaker til og virkninger av sentrale internasjonale konflikter på 1900- og 2000-tallet	- drøfte årsaker til og virkninger av 1. verdenskrig - drøfte årsaker til og virkninger av 2. verdenskrig

Case: Det viser seg at en elev har måloppnåelse tilsvarende karakter 2 til de lokale delmålene over. Imidlertid viser det seg, etter at eleven følges nærmere opp, at han/hun har måloppnåelse tilsvarende karakteren 5 innenfor innhold tilknyttet:

- Cubakrisen, Falklandskrisen og Irakkrigen

Hvilken karakter skal da eleven ha?

Nasjonale kompetansemål i samfunnsfag etter 10. trinn	Delmål som gir eksempler i kunnskapsdimensjonen
- drøfte årsaker til og virkninger av sentrale internasjonale konflikter på 1900- og 2000-tallet	- drøfte årsaker til og virkninger av f.eks. 1. verdenskrig - drøfte årsaker til og virkninger av f.eks. 2. verdenskrig ”Men læreren må jo undervise om noe?”

- Nivådifferensiering
- Mengdedifferensiering
- Tempodifferensiering
- Arbeidsmåte-differensiering (i fotosyntese-eksemplet)
- Innholds-differensiering (i dette eksemplet)

Samfunnsfag etter 10. trinn fra LK06. Eleven skal kunne

- drøfte årsaker til og virkninger av sentrale internasjonale konflikter på 1900- og 2000-tallet

"Vi tar skriftlig innlevering"

Differensiering i måter å vise kompetanse på (i dette eksemplet)

«Tydelig mål»

Mange kan ha tolket det som at innholdet (kunnskapen) skulle tydeliggjøres.

Dette er isåfall en gedigen misforståelse.

Det er handlingen (ferdighetene) som skal tydeliggjøres.

«Tydelige mål» er et begrep som i denne sammenheng skaper misforståelser.

Jeg foreslår i stedet begrepet «forståelige mål».

Kunnskap som ikke er spesifisert – hva er det?

***For å ha kompetanse må en ha kunnskap,
men kompetanse er ikke bundet til en spesifikk kunnskap***

(Dale, Engelsen & Karseth 2011, s. 123).

Dette sier noe om forskjellen på kunnskap og kompetanse.

En lærer på samme skole fortalte meg noen år senere følgende om undervisning i samme emnet:

Hennes elever fikk i oppgave skriftlig å diskutere en valgfri internasjonal konflikt i dette eller forrige århundre.

Læreren fortalte meg at en elev valgte å skrive om en oljekonflikt i Saudi-Arabia som hun som lærer ikke hadde hørt om.

Læreren så likevel ingen betenkeligheter med dette i forhold til vurdering. Elevens kompetanse i å **drøfte** framkom til tross for at innholdet var ukjent for læreren, fortalte hun.

Lukket ferdighet

Instruksjons-
mål

LK06

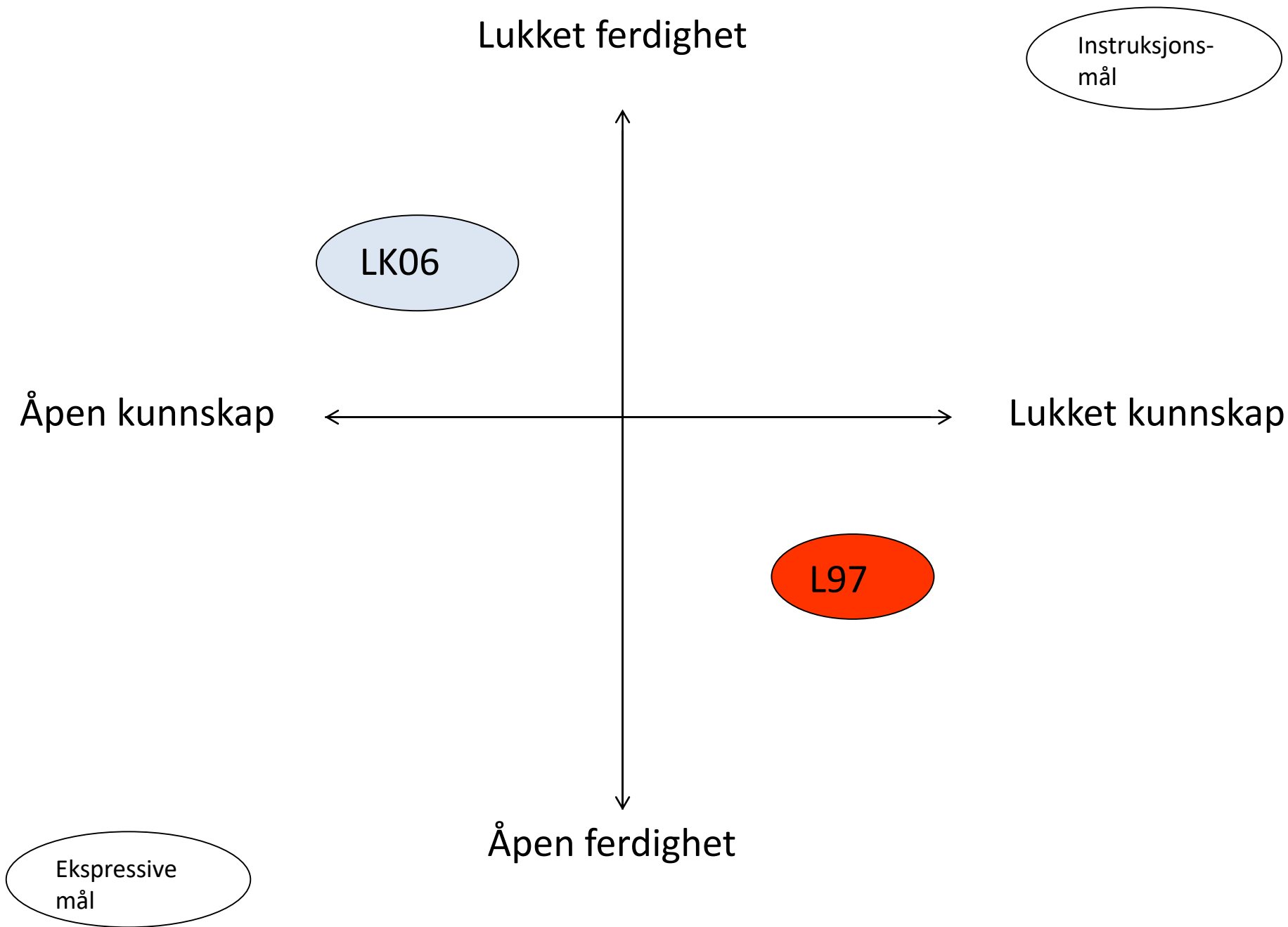
Åpen kunnskap

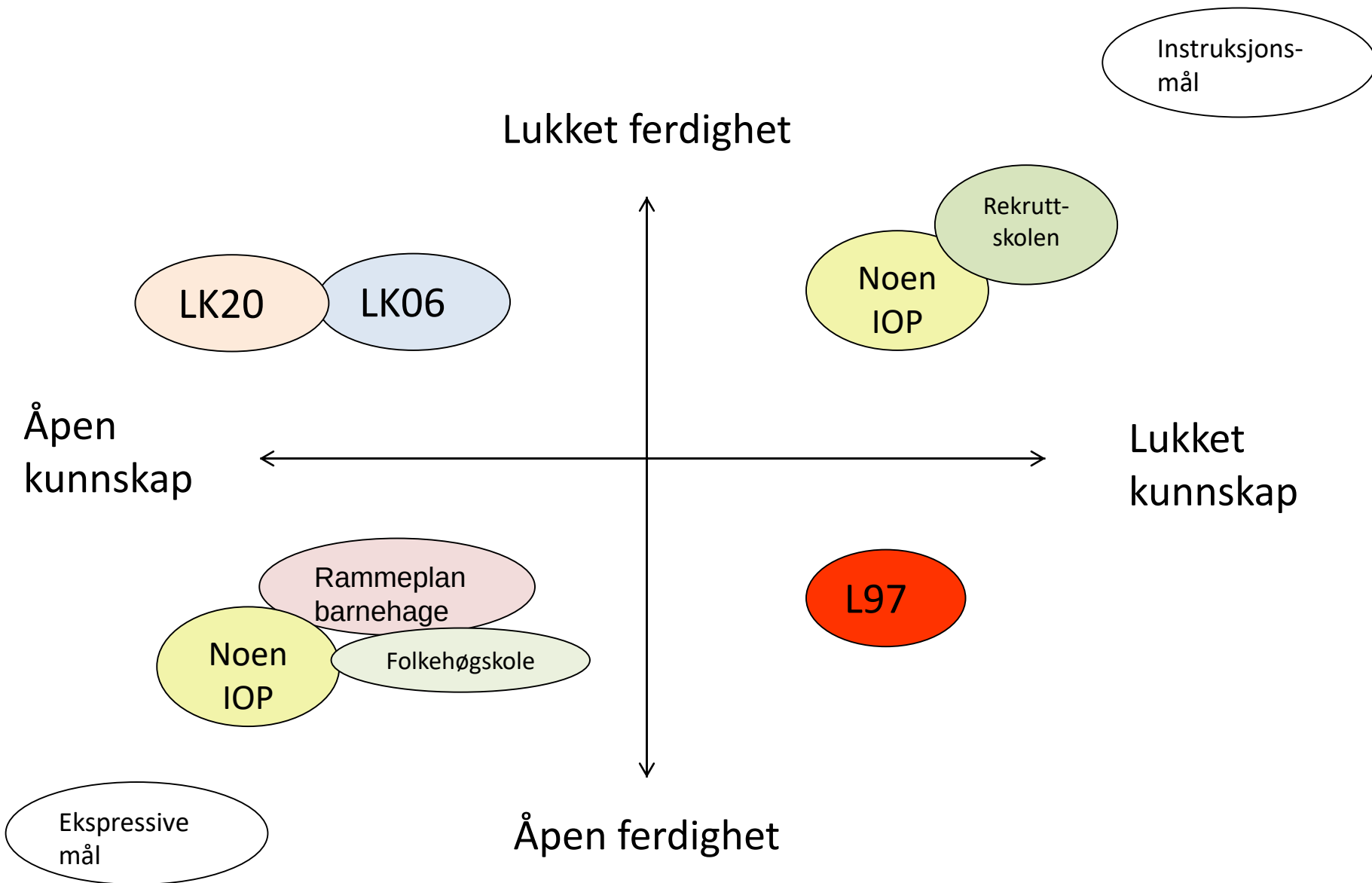
Lukket kunnskap

L97

Ekspressive
mål

Åpen ferdighet

**Nasjonale
kompetansemål i
engelsk etter 7. trinn**

- lese og forstå ulike typer
tekster av varierende
omfang fra forskjellige
kilder

Bob og Jane på shoppingtur i London eller Match og Shoot?

«Men vi kan jo ikke bare holde på med det elevene synes er **artig**.»

«Står det noe i kompetansemålet om at tekstene må være **kjedelige**?»

Vanlig i partilederdebatter: Det er for mye teori i skolen

Min refleksjon:

Det er ikke for mye teori i skolen

... men det er for mye **kjedelig** teori ...

og for lite **interessant** teori

Paradoks i ferdighetsdimensjonen

	Norsk			
	2.	4.	7.	10.
Leke	1			
Improvisere	1			
Eksperimentere	1		1	
Utrykke	1			
Fortelle	1	1		
Samtale	3	1		
Lytte	1		1	
Gi respons				
Vise forståelse	1			
Trekke sammen	1			
Lese	2	1	2	1
Bruke	4	2	7	4
Finne	1	2	1	1
Arbeide med	1			
Uttrykke	1	1	2	2
Snakke	1			
Gi uttrykk for	1	1		
Samhandle		1		
Forklare		2	3	2
Ta i mot		1		
Begrunne		1		
Framføre		1		
Trekke slutninger		1		
Gjenkjenne		1	1	1
Vurdere		1	4	5
Sammenligne		1		1

Skrive		2	1	1
Ordne		1		
Beherske		1		
Lage		1	1	
Drøfte		1	1	1
Beskrive		2		
Forstå		1	1	1
Variere		1		
Opptre			1	
Presentere			3	2
Formulere			1	
Referere			1	
Oppsummere			1	
Strukturere			1	
Mestre			1	
Tolke			1	1
Sammenholde				1
Begrunne				1
Bearbeide				1
Delta i				1
Gjengi				1
Lede				1
Referere				1
Gjennomføre				1
Orienterere				1
Vise				1
Gjøre rede for				3

Tabell: Verbbruk i kompetansemål fagene geografi og historie vg1

(telling 2009 – tallene kan være annerledes etter revideringer av læreplanene)

Verb	Samfunnsfag	Geografi
definere	4	
bruke digitale verktøy	4	
forklare	4	5
diskutere	10	2
rekne ut	1	
vurdere	3	1
drøfte	5	5
gjøre greie	14	6
grunngi	1	
reflektere	2	
trekke ut hovedlinjene	1	
identifisere	1	
argumentere	1	
gi eksempler	3	4
presentere	2	1
beskrive	2	1
lese og bruke (digitale) kart		2
gjøre observasjoner		1
finne frem		1
gi oversikt		1
kjenne igjen	Svein-Erik Andreassen 2014	1

Verbbeskrivelse

Dette er en hjelp til læreplangruppene når det gjelder bruk av verb i kompetansemålene. Det er mulig å velge fagspsifikke verb i tillegg. Verb, taksonomi og *progresjon* er omtalt i retningslinjene.

Verb	Beskrivelser av verb til bruk i kompetansemålene
Analysere	Å <i>analysere</i> er å undersøke en sak, en gjenstand eller en mening. Å analysere kan bety grundig og systematisk arbeid mellom dem. Analysen kan også gjelde en arbeidsprosess.
Beskrive	Å <i>beskrive</i> er å skildre eller gjengi en opplevelse, et fenomen eller beskrive noe kan også være å bruke relevante fagbegreper.
Bruke	Å <i>bruke</i> vil si at vi gjør oss nytte av noe eller utfører en aktivitet sammen med å anvende, forstått som å gjøre bruk av et verktøy.
Dokumentere	Å <i>dokumentere</i> er å vise hva vi har gjort, og gjerne også hvordan og hvorfor. Dokumentasjonen kan ha ulik form og vise kvaliteten på en arbeidsprosessen, et produkt eller en tjeneste.
Drøfte	Å <i>drøfte</i> er å belyse en sak ved å trekke fram forskjellige sider av den, og argumentere både for og imot. Drøftingen kan avsluttes med en konklusjon. Å drøfte kan vi gjøre selvstendig og i dialog med andre. Ordsifte mellom flere om et saksforhold kan bety det samme som å diskutere.
Forstå	Å <i>forstå</i> er å oppfatte meningen med noe, skjønne hva som blir kommunisert eller hvordan noe henger sammen.

Det er underkommunisert at disse verbene hovedsakelig dreier seg om kognitive ferdigheter og at psykomotoriske og affektive ferdigheter er nedprioritert.

Svein-Erik Andreassen 2018

Tre målformuleringer fra L97, LK06 og LK20(h2)

Samfunnsfag 9. trinn fra L97. I opplæringa skal elevene

- arbeide med krefter, konflikter og valg som førte til de to verdenskrigene, og sammenhenger mellom dem

Samfunnsfag etter 10. trinn fra LK06. Eleven skal kunne

- drøfte årsaker til og virkninger av sentrale internasjonale konflikter på 1900- og 2000-tallet

Samfunnsfag etter 10. trinn fra LK20(h2). Eleven skal kunne

- gjere greie for årsaker til og konsekvensar av sentrale historiske og notidige konfliktrar og reflektere over fordelar og ulemper ved ulike løysingar

Målbetegnelse	Ferdighet	Innramming	Kunnskap	Innramming
L97 – Hovedmoment fra 9. trinn – i opplæringa skal elevene	arbeide med	åpen	krefter, konflikter og valg som førte til de to verdenskrigene, og sammenhenger mellom dem	lukket
LK06 – Kompetansemål etter 10. trinn – eleven skal kunne	drøfte	lukket	årsaker til og virkninger av sentrale internasjonale konflikter på 1900- og 2000-tallet	åpen
LK20(h2) – Kompetansemål etter 10. trinn – eleven skal kunne	gjere greie for reflektere over	lukket lukket	årsaker til og konsekvensar av sentrale historiske og notidige konfliktrar årsaks-verknadsforhold fordelar og ulemper ved ulike løysingar	åpen åpen

Tre målformuleringer fra kroppsøving i L97, LK06 og LK20(h2)

Kroppsøving 6. trinn fra L97

- vere med på minst ein overnattingstur, til dømes i telt, lavvo, gapahuk, om hausten/våren og få praktisk røynsle med val av leirplas, bål, og enkel matlaging, førstehjelp, val av klede og anna turutstyr

Kroppsøving etter 7. trinn fra LK06

- planleggje og gjennomføre overnattingsturar, eventuelt ved hjelp av digitale verktøy

Kroppsøving etter 7. trinn fra LK20(h2)

- gjennomføre overnattingstur og reflektere over naturopplevingar

Målbetegnelse	Ferdighet	Innramming	Kunnskap	Innramming
L97 Hovedmoment – I opplæringa skal eleven	vere med på	åpen	minst ein overnattingstur, til dømes i telt, lavvo, gapahuk, om hausten/våren	lukket
	få praktisk røynsle med	åpen	val av leirplas, bål, og enkel matlaging, førstehjelp, val av klede og anna turutstyr	lukket
LK06 Kompetansemål – eleven skal kunne	planleggje og gjennomføre	lukket	overnattingsturar, eventuelt ved hjelp av digitale verktøy	åpen
LK20 (h) Kompetansemål – eleven skal kunne	gjennomføre	lukket	overnattingsturer og	mer åpen
	reflektere over	lukket	naturopplevingar	

Tre målformuleringer fra matematikk i L97, LK06 og LK20(h2)

Matematikk 7 klasse fra L97:

- få videre trening i å beregne omkrets og areal av firkanter, trekanter og andre mangekanter. Undersøke og beregne areal av sammensatte figurer
- arbeide med egenskapene til rett prisme og sylinder, spesielt hvordan vi kan beregne overflate og volum

Matematikk etter 7. trinn fra LK06

- analysere eigenskapar ved to- og tredimensjonale figurar og beskrive fysiske gjenstandar innanfor teknologi og dagligliv ved hjelp av geometriske omgrep

Matematikk etter 6. trinn fra LK20(h) (i matematikk er det kompetansemål etter hvert trinn)

- beskrive eigenskapar og minimumsdefinisjonar ved to- og tredimensjonale figurar og forklare kvafor eigenskapar figurar har felles, og kvafor eigenskapar som skil figurane frå kvarandre

Målbetegnelse	Ferdighet	Innramming	Kunnskap	Innramming
L97 Hovedmoment – I opplæringa skal eleven	få videre trening i	åpen	beregne omkrets og areal av firkanter, trekantar og andre mangekanter	lukket
	undersøke og beregne	lukket	areal av sammensatte figurer	lukket
	arbeide med	åpen	egenskapene til rett prisme og sylinder, spesielt hvordan vi kan beregne overflate og volum	lukket
LK06 Kompetansemål – eleven skal kunne	analysere	lukket	eigenskapar ved to- og tredimensjonale figurar	åpen
	og beskrive	lukket	fysiske gjenstandar innanfor teknologi og dagligliv ved hjelp av geometriske omgrep	åpen
LK20(h) Kompetansemål – eleven skal kunne	beskrive	lukket	eigenskapar og minimums-definisjonar ved to- og tredimensjonale figurar og	åpen
	forklare	lukket	kva for eigenskapar figurar har felles, og kva for eigenskapar som skil figurane frå kvarandre	åpen

Det eksemplariske prinsipp

Eksemplet er ikke det eleven skal lære.

Det er det eksemplet er et eksempel på eleven skal lære.

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne

- 1 utforske og forklare samanhengar mellom addisjon, subtraksjon og multiplikasjon og bruke desse på ein formålstenleg måte
- 2 utforske målings- og delingsdivisjon i leik og spel, representere divisjonane på forskjellige måtar og omsetje mellom ulike representasjonar
- 3 utforske og beskrive ulike divisjonsstrategiar, representere strategiane på ulike måtar og omsetje mellom representasjonane
- 4 utforske problemstillingar frå kvardagslivet der divisjon kan vere ein relevant rekneart, og grunngi val av løysingsstrategi
- 5 bruke og argumentere for samanhengar mellom ulike måleiningar for lengd, masse og volum og grunngi val av måleining
- 6 utforske vinkelomgrepet og bruke og beskrive spisse, rette og stumpe vinklar
- 7 utforske eigenskapar ved parallelle linjer og vinklar og beskrive korleis desse er ein del av kontekstar frå dagleglivet
- 8 lage program som følgjer trinnvise instruksjonar

FERDIGHET	KUNNSKAP
1a) utforske og forklare 1b) bruke	samanhengar mellom addisjon, subtraksjon og multiplikasjon og desse på ein formålstenleg måte
2a) utforske 3a) representere 2b) omsetje mellom	målings- og delingsdivisjon i leik og spel, divisjonane på forskjellige måtar og like representasjonar
3a) utforske og beskrive 3b) representere 3c) omsetje mellom	ulike divisjonsstrategiar, strategiene på ulike måtar og representasjonane
4a) utforske 4b) grunngi	problemstillingar frå kvardagslivet der divisjon kan vere ein relevant rekneart, og val av løysingsstrategi
5a) bruke og argumentere for 5b) grunngi	samanhengar mellom ulike måleiningar for lengd, masse og volum og val av måleining
6a) utforske 6b) bruke og beskrive	vinkelomgrepet og spisse, rette og stumpe vinklar
7a) utforske 7b) beskrive	eigenskapar ved parallelle linjer og vinklar og korleis desse er ein del av kontekstar frå dagleglivet
8. lage	program som følgjer trinnvise instruksjonar

KUNNSKAP FERDIGHET	samanhengar mellom addisjon, subtraksjon og multiplikasjon og	desse (forrige kunnskap) på ein formåls-tenleg måte	målings- og delings- divisjon i leik og spel	divisjonane på forskjelle-lige måtar	like representasjonar	ulike divisjonsstrategiar	strategiene (forrige kunnskap) på ulike måtar	representasjonane	Problemstillingar frå kvar-dagslivet der divisjon kan vere ein relevante rekne-art	val av løysingsstrategi	samanhengar mellom ulike måleiningar for lengd, masse og volum	val av mål-eining	Vinkelomgrepet	spisse, rette og stumpe vinklar	eigen-skapar ved parallelle linjer og vinklar	korleis desse (forrige kunnskap) er ein del av kontekstar frå dagleglivet	program som følgjer trinnvise instruksjonar
utforske	x					x			x				x		x		
forklare	x																
bruke		x	x								x			x			
representere				x			x										
omsetje mellom					x			x									
beskrive						x								x		x	
grunngi									x			x					
argumenterer for											x						
lage																	x

Å dele opp kompetansemål

Kompetansemål fra norsk etter 10. trinn

- lese skjønnlitteratur og sakprosa på bokmål og nynorsk og i oversettelse fra samisk og andre språk, og reflektere over innhold, sjangertrekk og språklige virkemidler

Å dele opp kompetansemål

Kompetansemål fra norsk etter 10. trinn

- lese skjønnlitteratur og sakprosa på bokmål og nynorsk og i oversettelse fra samisk og andre språk, og reflektere over innhold, sjangertrekk og språklige virkemidler

- lese skjønnlitteratur på bokmål i oversettelse fra samisk
- lese skjønnlitteratur på bokmål i oversettelse fra andre språk
- lese skjønnlitteratur på nynorsk i oversettelse fra samisk
- lese skjønnlitteratur på nynorsk i oversettelse fra andre språk
- lese sakprosa på bokmål i oversettelse fra samisk
- lese sakprosa på bokmål i oversettelse fra andre språk
- lese sakprosa på nynorsk i oversettelse fra samisk
- lese sakprosa på nynorsk i oversettelse fra andre språk
- reflektere over innhold
- reflektere over sjangertrekk
- reflekterer over språklige virkemidler

Kompetansemål i norsk etter 10. trinn (LK20):

- *bruke fagspråk og argumentere saklig i diskusjoner, samtaler og muntlige presentasjoner om norskfaglige og tverrfaglige tema*
- *bruke fagspråk og argumentere saklig i diskusjoner om norskfaglige tema*
- *bruke fagspråk og argumentere saklig i diskusjoner om tverrfaglige tema*
- *bruke fagspråk og argumentere saklig i samtaler om norskfaglige tema*
- *bruke fagspråk og argumentere saklig i samtaler om tverrfaglige tema*
- *bruke fagspråk og argumentere saklig i muntlige presentasjoner om norskfaglige tema*
- *bruke fagspråk og argumentere saklig i muntlige presentasjoner om tverrfaglige tema*

Kompetansemål i norsk etter 10. trinn (LK20):

- *bruke fagspråk og argumentere saklig i diskusjoner, samtaler og muntlige presentasjoner om norskfaglige og tverrfaglige tema*
- *bruke fagspråk og argumentere saklig i diskusjoner om norskfaglige tema*
- *bruke fagspråk og argumentere saklig i diskusjoner om tverrfaglige tema*
- *bruke fagspråk og argumentere saklig i samtaler om norskfaglige tema*
- *bruke fagspråk og argumentere saklig i samtaler om tverrfaglige tema*
- *bruke fagspråk og argumentere saklig i muntlige presentasjoner om norskfaglige tema*
- *bruke fagspråk og argumentere saklig i muntlige presentasjoner om tverrfaglige tema*

Kompetansemål i norsk etter 10. trinn (LK20h):

- *bruke fagspråk og argumentere saklig i diskusjoner, samtaler og muntlige presentasjoner om norskfaglige og tverrfaglige tema*
- *bruke fagspråk og argumentere saklig i diskusjoner om norskfaglige tema*
- *bruke fagspråk og argumentere saklig i diskusjoner om tverrfaglige tema*
- *bruke fagspråk og argumentere saklig i samtaler om norskfaglige tema*
- *bruke fagspråk og argumentere saklig i samtaler om tverrfaglige tema*
- *bruke fagspråk og argumentere saklig i muntlige presentasjoner om norskfaglige tema*
- *bruke fagspråk og argumentere saklig i muntlige presentasjoner om tverrfaglige tema*

Vi tar framføring i klassen

Kompetansemål i kroppsøving etter 10. trinn (LK20):

- *utforske egne muligheter opp mot trening, helse og velvære gjennom leik, dans, idrettsaktiviteter og andre bevegelsesaktiviteter*
- *utforske egne muligheter opp mot trening, helse og velvære gjennom leik*
- *utforske egne muligheter opp mot trening, helse og velvære gjennom dans*
- *utforske egne muligheter opp mot trening, helse og velvære gjennom idrettsaktiviteter*
- *utforske egne muligheter opp mot trening, helse og velvære gjennom andre bevegelsesaktiviteter*

Kompetansemål i kroppsøving etter 10. trinn (LK20):

- *utforske egne muligheter opp mot trening, helse og velvære gjennom leik, dans, idrettsaktiviteter og andre bevegelsesaktiviteter*
- *utforske egne muligheter opp mot trening, helse og velvære gjennom leik*
- *utforske egne muligheter opp mot trening, helse og velvære gjennom dans*
- *utforske egne muligheter opp mot trening, helse og velvære gjennom idrettsaktiviteter*
- *utforske egne muligheter opp mot trening, helse og velvære gjennom andre bevegelsesaktiviteter*

Kompetansemål i norsk etter 10. trinn (LK20):

- *bruke fagspråk og argumentere saklig i diskusjoner, samtaler og muntlige presentasjoner om norskfaglige og tverrfaglige tema*
- *bruke fagspråk og argumentere saklig i diskusjoner om norskfaglige tema*
- *bruke fagspråk og argumentere saklig i diskusjoner om tverrfaglige tema*
- *bruke fagspråk og argumentere saklig i samtaler om norskfaglige tema*
- *bruke fagspråk og argumentere saklig i samtaler om tverrfaglige tema*
- *bruke fagspråk og argumentere saklig i muntlige presentasjoner om norskfaglige tema*
- *bruke fagspråk og argumentere saklig i muntlige presentasjoner om tverrfaglige tema*

Differensiering i publikum

- I klassen
- Grupperom med fire gode kamerater/venninner
- Grupperom med mor, far og lillesøster
- Etc.

Kompetansemål i kroppsøving etter 10. trinn (LK20):

- *utforske egne muligheter opp mot trening, helse og velvære gjennom leik, dans, idrettsaktiviteter og andre bevegelsesaktiviteter*
- *utforske egne muligheter opp mot trening, helse og velvære gjennom leik*
- *utforske egne muligheter opp mot trening, helse og velvære gjennom dans*
- *utforske egne muligheter opp mot trening, helse og velvære gjennom idrettsaktiviteter*
- *utforske egne muligheter opp mot trening, helse og velvære gjennom andre bevegelsesaktiviteter*

Vi tar Cooper-test ...

Kompetansemål i kroppsøving etter 10. trinn (LK20):

- *utforske egne muligheter opp mot trening, helse og velvære gjennom leik, dans, idrettsaktiviteter og andre bevegelsesaktiviteter*
- *utforske egne muligheter opp mot trening, helse og velvære gjennom leik*
- *utforske egne muligheter opp mot trening, helse og velvære gjennom dans*
- *utforske egne muligheter opp mot trening, helse og velvære gjennom idrettsaktiviteter*
- *utforske egne muligheter opp mot trening, helse og velvære gjennom andre bevegelsesaktiviteter*

Differensiering i motivasjonsverktøy

- Tar tiden på de som blir motivert av det
- Tar ikke tiden på de som blir demotivert av det

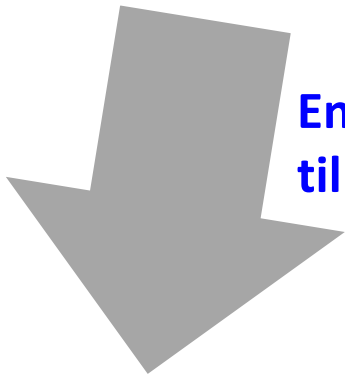
Design av tilrettelegging for tilpasset opplæring

- differensiere i arbeidsmåte	(eks drivhuseffekten)
- differensiere i individuelt arbeid vs. gr. arb.	(eks drivhuseffekten)
- differensiere i publikum på framføringer	(eks muntlig presentasjon i norsk)
- differensiere i kunnskapsdimensjonen	(eks internasjonale konflikter)
- differensiere i motivasjonsverktøy	(eks trening/helse/trivsel i kroppsøving)
- differensiere i måter å vise kompetanse på	(eks internasjonale konflikter)

Dette innebærer høy grad av elevmedbestemmelse, og det må poengteres at differensiering ikke er variasjon. Differensiering kan tvert imot innebære at en og samme elev ikke varierer, men stadig anvender de samme arbeidsmåter etc., for å oppnå opplevelse av tilpasset opplæring og opplevelse av mestring.

Forskrift til opplæringslova, § 3-1. Rett til vurdering.

... Det skal vere kjent for eleven kva som er måla for opplæringa, og kva som blir vektlagt i vurderinga av hennar eller hans kompetanse.

**En mulig nøkkel
til dette**

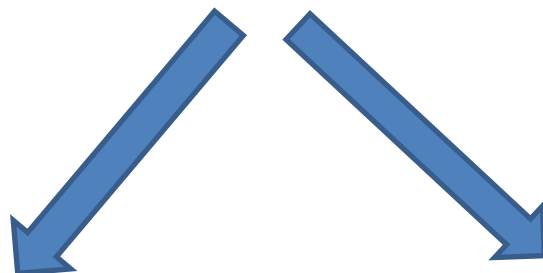
at eleven lærer seg å
lese og forstå
kompetansemål

**En potensiell
felle**

At det lages kriterier som elevene
kjenner til, men kriteriene i seg selv
er en omskriving av kompetansemålet
som beveger seg fra kompetanse og
dybde mot noe mer målbart
(instruksjonsmål, rene ferdighetsmål,
rene kunnskapsmål)

Lokalt læreplanarbeid

Planer:
-når skjer hva
-tverrfaglighet
-etc.

Lage lokale læreplaner
eller lokale "gjøreplaner"

Læreres læring
om elevenes
læring

"Forskende aktivitet"
- lage eksempler
- skape mer innsikt

Sammenhenger mellom

- kompetansemål
- grunnleggende ferdigheter
- kjerneelementer
- tverrfaglige temaer

Se min artikkel i *Bedre skole*, 3/2019.

Studenter forsker på læreplan

Bacheloroppgave av Janne Guttorm, Gunnlaug Bø og Tina Myreng

Hva skjer om vi planlegger undervisningen med utgangspunkt i kompetansemålene, og ikke med utgangspunkt i læreboka?

(Det betyr ikke at vi ikke skal bruke læreboka i undervisningen, det betyr at vi ikke skal bruke den i planleggingen)

Studenter forsker på læreplan

Bacheloroppgave av Janne Guttorm, Gunnlaug Bø og Tina Myreng

Utgangspunktet var følgende kompetansemål i faget norsk, etter 10. trinn:

- eleven skal kunne delta i diskusjoner med begrunnede meninger og saklig argumentasjon

I læreboka var det oppgitt et eksempel på tema; en debatt om hvorvidt Norge trenger å produsere mer energi.

Vi ga stedet elevene to alternativer til tema, basert på lokalmiljø og hva vi antok ville engasjere elevene;

- 1) Felles ungdomsskole for Tromsø
- 2) En tenkt situasjon der man vurderte å innføre alkoholforbud i Norge.

En av elevene spurte om han kunne velge å skrive en tekst om et annet tema

- et motinnlegg til forslag om regelendringer i fotball, og ut fra dette temaet vise sin kompetanse i å "delta i diskusjoner med begrunnede meninger og saklig argumentasjon".

Dette svarte vi nei til.

Studentenes refleksjon i ettertid:

Vi burde ha tillatt eleven å skrive om et annet tema enn det vi hadde foreslått.

Kompetansemålet fokuserer på å eleven skal kunne delta i diskusjoner med begrunnede meninger og saklig argumentasjon

Vi erfarte dermed at det ikke bare er tillit til lærebøker som overstyrer intensjoner i nasjonal læreplan, men også at lærere styrer temavalg på bekostning av elevers interesser og forslag.

- Nivådifferensiering
- Mengdedifferensiering
- Tempodifferensiering
- Arbeidsmåte-differensiering (i fotosyntese-eksemplet)
- Innholds-differensiering (i dette eksemplet)

Studentenes to funn

1. Kunnskapsorienterte oppgaver:

Innhold i oppgavene kan hemme elevens vei mot kompetanse

2. Styrt av egen plan:

Selv om en ikke er lærebokstyrt kan en være «lokale-oppgaver-styrt»

Forutsetninger for studentenes læring

- a) om at lærerens oppgavelyd kan hemme elevene i å vise relevant kompetanse for nasjonal læreplan, og
- b) om at selv om lærere ikke er lærebokstyrte kan de likevel være ubevisst styrt av lokalt utarbeidde oppgaver

Erfaringer fra
praksisperiode
– innsamling
av empiri

I følge studentene ville
de ikke ha lært dette
(skjønt dette) om bare
fire av forutsetningene
hadde vært innfridd.
Læringen forutsette
alle fem.

Forelesning om
læreplanforskning

Ta vare på
erfaringer/empiri

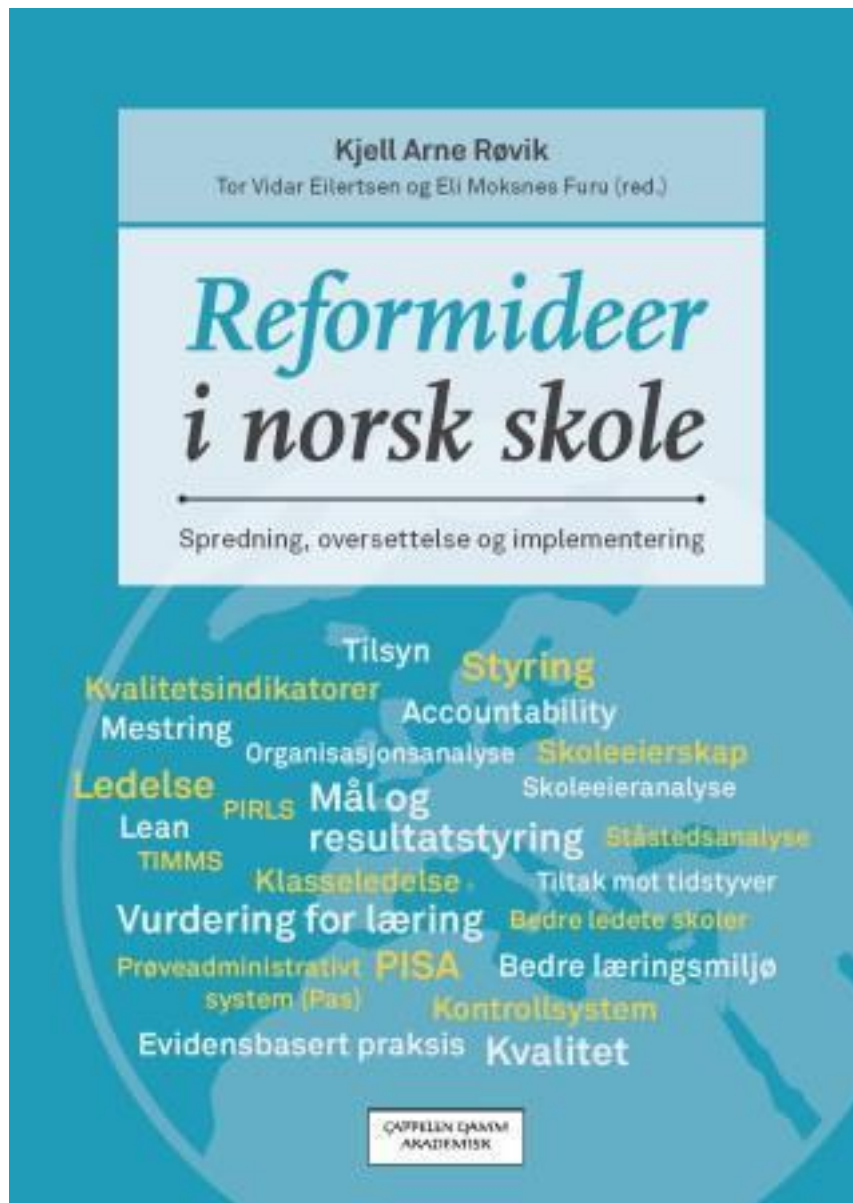
Glasstaket: avstand
fra praksis –
refleksjon i kantina

Lese litteratur om
læreplanteori

Kompetansemålets åpne kunnskapsdimensjon

Elev A i
dybde
her

Elev
B i
dybd
e her

Et av kapitlene i boka:

Lokale læreplaner – kunnskapsmonopol eller kompetansemeny?

Andreassen (2014)

Noen refleksjoner:

- Ut med ordet måling. Kompetanse kan ikke måles, bare vurderes – ergo vil to ulike lærere kunne vurdere en elevs kompetanse ulikt – som stildommere gjør i skihopp. Å bruke ordet måling om kompetanseoppnåelse kan medføre at kompetansemål lokalt oversettes til en praksis med instruksjonsmål.
- Ut med ordet kriterier for måloppnåelse. Dette ordet passer til instruksjonsmål, ikke kompetansemål. Ordet kjennetegn på måloppnåelse passer til kompetansemål. Ordene kriterier og kjennetegn er ikke synonyme. Å bruke dem som synonymer kan bidra mer til forvirring enn oppklaring.
- Ikke anvend ordet læringsmål om det skolene skal konkretisere ut av kompetansemålene. Et kompetansemål er allerede en type læringsmål, som hovedmomentene i L97 er en annen type læringsmål, som ekspressive mål i folkehøgskolen er en tredje type og instruksjonsmål i rekruttskolen er en fjerde type læringsmål. Man kan ikke omarbeide noe (kompetansemål) til noe det allerede er (læringsmål). Om kompetansemålene skal bli til noe annet lokalt på skolene, så er evt. delmål et mer relevant ord, eller deler av kompetansemål.
- Ikke anvend betegnelsen tydelige mål. Dette kan oppfattes som mål med lukket kunnskapsdimensjon. Mål kan være tydelig selv om de har åpen kunnskapsdimensjon. Målformuleringen "analysere kjegler" er ikke tydeligere enn "analysere tredimensjonale figurer". Istedenfor betegnelsen tydelige mål er det mer relevant å anvende betegnelsen forståelige mål. Betegnelsen tydelige mål kan mer bidra til at aktører prater forbi hverandre enn bidra til oppklaring. Betegnelse forståelig mål passer bedre til det arbeidet som skal gjøres lokalt.
- Nedton fokuset på at lokale læreplaner med kjennetegn på måloppnåelse skal bidra til vurdering AV læring. Dette fokuset kan fremme lokale omdiktinger av kompetansemål, og kan hemme fokus på læring.
- Innholds-differensiering/det eksemplariske prinsipp bør knyttes til dybdelæring. Jeg spør: er det noen som noen gang har dybdelært noe de ikke brenner for? Er det mulig å dybdelære om noe en synes er kjedelig? Om svaret på disse spørsmålene er ja, behøver vi eksempler på det. Om svaret er nei, vil dybdelæring forutsette stor grad av innholds-differensiering som treffer den enkeltes interesser. Det ser ut som at kompetansemålene i høringsutkastet ivaretar dette, i og med at det synes som kunnskapsdimensjonen er enda mer åpen i høringsutkastet til LK20 enn i LK06.

Måling vs. vurdering

Jeg tenker at *måling* av elevprestasjoner baseres på

- eksakte verdier, f.eks. antall rette svar, lesehastighet eller
- hvorvidt et kriterium i en tekst er innfridd eller ikke, og kan «hakes ut».

Derimot baseres *vurdering* av elevprestasjoner som forutsetter skjønn, f.eks.

- hvorvidt en drøfting er grundig eller overfladisk, eller
- i hvilken grad en komposisjon av lydillustrasjoner er kreativ.

Litteraturliste

Andreassen, S-E. (2016). *Forstår vi læreplanen?* (Doktorgradsavhandling, UiT Norges arktiske universitet). Tromsø: UiT Norges arktiske universitet. <https://munin.uit.no/handle/10037/9671>

Andreassen, S-E., Bø, G., Guttorm, J.E.M., Myreng, T.L., Johnsen, S., Madsen K. & Sørvig, S. (2016). Lokalt læreplanarbeid – innvikling eller utvikling? I K. Rönnerman, A. Olin, E.M. Furu & A-C. Wennergren (Red.), *Fångad av praktiken: skolutveckling genom partnerskap* (s. 295–314). Göteborg: Göteborg Universitet. <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1034730/FULLTEXT01.pdf>

Bernstein, B (2001). Pædagogiske koder og deres praksismodaliteter. I L. Chouliaraki & M. Bayer (Red.), *Basil Bernstein. Pædagogikk, diskurs og magt* (s. 70–93). Viborg: Akademisk Tid & Tanke.

Bloom, B.S. (Ed.). (1956). *Taxonomy of educational objectives. The classification of educational goals. Handbook 1: Cognitive domain*. New York: Longman.

Dale, E.L., Engelsen, B.U. & Karseth, B. (2011). *Kunnskapsløftets intensjoner, forutsetninger og operasjonaliseringer. En analyse av en læreplanreform*. Sluttrapport (Forskningsprosjektet ARK). Oslo: Universitetet i Oslo.

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet. (1996). *Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen (L97)*. Oslo: Nasjonalt læremiddelsenter.

Krathwohl, D.R. (2002). A Revision of Bloom's Taxonomy: An Overview. *Theory Into Practice*, 42(4), 212–218.

Kunnskapsdepartementet (2016). *Fag–Fordypning–Forståelse: En fornyelse av Kunnskapsløftet*. (Meld. St. 28 2015–2016). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/e8e1f41732ca4a64b003fca213ae663b/no/pdfs/stm201520160028000dddpdfs.pdf>

Meløe, J. (1985). *Notater i vitenskapsteori*. Til gruppene humaniora og samfunnsvitenskap med fiskerifag. Tromsø: Universitetet i Tromsø.

Utdanningsdirektoratet. (2006, revideringer bla. 2013). *Søk i læreplan (Kunnskapsløftet av 2006)*. <https://sokeresultat.udir.no/finn-lareplan.html>

Utdanningsdirektoratet (2019a, sist endret 18. november). *Nye læreplaner – grunnskolen og gjennomgående fag vgo*. <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/Nye-lareplaner-i-grunnskolen-og-gjennomgaende-fag-vgo/>